

POHJOIS-KARJALAN BIOTALOUDEN ALUEELLINEN TOIMEENPANOSUUNNITELMA

1. Suomen biotalousstrategia

Suomen biotalousstrategian päätavoitteena on biotalouden arvonlisän kaksinkertaistaminen 2035 mennessä. Tavoitteena on luoda kestäviin ratkaisuihin perustuvaa taloudellista kasvua ja työpaikkoja tuottamalla mahdollisimman korkean arvonlisän tuotteita ja palveluita.

Lisäksi tavoitteena on:

- luoda kilpailukykyisiä ja innovatiivisia biotalouden ratkaisuja maailmanlaajuisiin ongelmiin,
- synnyttää sekä kotimaahan että kansainvälisille markkinoille uudistavaa liiketoimintaa, joka tuo hyvinvointia koko Suomelle,
- lisätä materiaalien resurssiviisasta käyttöä ja kierrätystä sekä hyödyntää sivuvirtoja,
- vähentää riippuvuutta uusiutumattomista – erityisesti fossiilisista – raaka-aineista,
- varmistaa ekologista kestävyttä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta sekä uusiutuvien luonnonvarojen uusiutumiskykyä ja vahvistaa biotalouden laajapohjaista osaamista, sekä
- vahvistaa ja uudistaa teknologiaperustaa.

Alueilla on erityisen tärkeä rooli strategian toimeenpanossa. Strategialla:

- tuetaan alueellisten biotalouden klustereiden ja teknologia-alustojen kehittymistä sekä niiden välistä yhteistyötä
- varmistetaan alueellisten biotalouden toimeenpanosuunnitelmien laadinnassa niiden yhteensopivuus maakuntaohjelmien ja alueellisten älykkään erikoistumisen strategioiden kanssa
- toteutetaan alueellisten toimeenpanosuunnitelmien seuranta alueilla.

Alueilla tarkoitetaan sekä maakuntia että rajat ylittäviä yhteistyöalueita.

Kansallisesti biotalouden edistymistä seurataan Luonnonvarakeskuksen ja Tilastokeskuksen mittareilla. Biotalousstrategian päätavoitteiden toteutumisen mittareina ovat biotalouden arvonlisä, investoinnit, tavaravienti ja työlliset. Ekologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä seurataan muilla olemassa olevilla indikaattoreilla mukaan lukien sektorikohtaiset indikaattorit.

Biotalousstrategia: <https://www.biotalous.fi/suomi-kehittaa/suomen-biotalousstrategia/>

2. Pohjois-Karjalan toimeenpanosuunnitelma

Pohjois-Karjalassa biotalous on nojannut perinteisesti metsäbiotalouteen. Maakunnassa on vahva ja dynaaminen metsäklusteri, maailman luokan tutkimusta ja koulutusta, sekä kasvava painotus myös kiertotalouteen. Lisäksi maakunnassa on Ilomantsin Biosfäärialue, jota voi hyödyntää biotalouden mallialueena: <https://kareliabiosphere.fi/>. Biosfäärialueen tavoitteena on edistää alueen kestävä kehitystä tukemalla ihmisten luontosuhdetta, luonnon monimuotoisuuden suojelua ja vastuullisten elinkeinojen kehittymistä, kaikki tärkeitä osa-alueita biotaloudessa. Biotalouden kehittämistä ohjataan Maakuntastrategiassa 2040 ja Maakuntaohjelmassa 2025. Maatalouden osalta tärkeä asiakirja on Järvi-Suomen ympäristö- ja ilmasto-ohjelma 2027. Se on viiden maakunnan, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Kaakkois-Suomen ja Keski-Suomen, yhteinen ohjelma maaseudun ilmastokestäväksi kehittämiseksi.

Pohjois-Karjalan metsäpinta-ala 89 % pinta-alasta. Metsäbiotalous on alueen elinkeinoelämän ja teollisuuden kulmakivi. Maakunnan uusiutuvan energian osuus kokonaisenergian kulutuksesta oli vuonna 2020 71 % (2020) pitkälti bioenergian ja metsäteollisuuden sivutuotteiden hyödyntämisen ansiosta. Metsästä saatuja raaka-aineita käytetään korkeanjalostusasteen biotuotteisiin ja palveluihin kotimaan markkinoille ja vientiin.

Maatalousbiotalous, agrobiotalous, on vahvistumassa maakunnassa. Luomuviljely on maakunnan vahvuus. Vuonna 2007 luomutiloja oli 271 kpl (11041 ha), vuonna 2018 375 kpl (23 256 ha) ja vuonna 2020 350 kpl (22 843 ha). Tälle tulevaisuudelle lupaa jatkoa se, että puhtaan ja ilmastokestävän lähiruuan kysyntä on kasvussa. Maitotilojen määrä on laskeva, mutta maidontuotannon määrä nousee. Ilmastonmuutos vaikuttaa ruuantuotantoon voimakkaasti. Tästä hyvänä esimerkkinä turvepeltojen haasteet liittyen EU:n ennallistamisasetukseen. Tähän ollaan osin jo valmistautumassa, esimerkiksi kasvinviljelyyn on vaihtoehtoja jo kokeilussa. Tällä pyritään monipuolistamaan tuotantoa. Viljelytekniikoiden kehittämiseen liittyvät hiilensidonnin- ja varastoinnin kysymykset, miten saadaan entistä paremmin varmistettua ruuantuotanto ja samalla maksimoimaan kasvillisuuteen ja maaperään sitoutuvan ja varastoituvan hiilen määrä. Näihin vaikuttavat viljelylaji ja käytetty muokausmenetelmä, joita kehitetään ilmastokestävään suuntaan.

Vesibiotalous kytkeytyy Pohjois-Karjalassa metsä- ja maatalouteen valuma-alueiden myötä. Kun parannetaan metsänhoidon ja maatalouden menetelmiä ilmastokestäviksi ja monimuotoisuutta paremmin tukeviksi, saadaan samalla hyötyjä vesibiotaloudelle. Tuloksena on valuma-alueilta

tulevien päästöjen, ravinnehuhtoutuminen ja kemikaalien, väheneminen, puhtaammat vedet ja parantuneet vesiekosysteemit. Tämä tarjoaa paremmat mahdollisuudet kehittää vesibiotalouteen liittyviä elinkeinoja.

Vuonna 2019 Pohjois-Karjalassa tehtiin selvitys alueen biotaloudesta. Selvityksen mukaan yhteensä maakunnassa oli 5227 toimipaikkaa, joissa harjoitettiin biotalouteen liittyvää toimintaa. Näistä 41 % (2117 kpl) oli maataloudessa ja 36 % (1896 kpl) metsätaloudessa. Rakentaminen oli toimipaikkojen suhteen kolmanneksi suurin biotalouden kategoria, jääden kuitenkin 8 % osuudella (428 kpl) huomattavasti maataloutta ja metsätaloutta pienemmäksi alaksi. Biotalous työllistämä henkilömäärä henkilötyövuosina laskettuna oli Pohjois-Karjalassa 10729 henkilöä. Näistä 24 % maataloudessa ja metsätaloudessa 21 %. Biotalous kokonaisliikevaihto Pohjois-Karjalan alueella oli 2,9 miljardia euroa.

Pohjois-Karjalassa laadittiin vuonna 2018 Biotalous kasvupaketti. Sen tärkeimmät tavoitteet vuoteen 2023 ovat: investoinnit 350 milj. euroa, kokonaisliikevaihto 2,5 mrd. euroa ja 400–800 uutta työpaikkaa alalle. Liikevaihdon osalta, kun tulosta verrataan vuoden 2019 selvitykseen, on tavoite jo ylitetty. Myös investoinneissa ollaan varsin hyvässä vauhdissa. Suurimmat investoinnit ovat olleet:

1. Stora Enso on investoinut Joensuun Uimaharjun Enocellin sellutehtaalle 10 miljoonaa euroa korvatakseen fossiilisen raskaan polttoöljyn uusiutuvalla pikiöljyllä. Lisäksi on päätetty 38 miljoonan euron investoinnista, joka varmistaa, että tehtaalla voidaan tuottaa joustavasti sekä valkaisuamatonta että valkaistua pitkäkuitusellua
2. Binderholzin tekee 40 miljoonan euron investoinnin Lieksan tehtaan jatkojalostuslaitoksiin.
3. UPM investoi 10 miljoonaa euroa Joensuun vaneritehtaaseen. Investointi sisältää uusia tuotantolinjoja, työtiloja sekä 720 neliometriä uutta tuotantotilaa.
4. Taaleri Oy / Joensuun Biohiili Oy rakentaa biohiilitehtaan Iksenvaaralle Savon Voiman tontille. Tavoitteena on saada tuotanto käyntiin kesällä 2023. Kyseessä on 20 miljoonan euron investointi. Tehdas tulee tarvitsemaan puunkuorta ja ensiharvennusrankaa 250 000 kuutiota vuodessa ja tavoitteena on tuottaa 60 000 tonnia vuodessa biohiiltä.
5. Puustako Oy investoi Nurmekseen biohiiltämön, jonka tuotanto pyritään saamaan käyntiin jo alkukesästä. Raaka-aineena hiiltämö käyttää Ylä-Karjalan alueelta hankittavaa koivurankaa ja se tuottaa biohiiltä 6 000 tonnia vuodessa. Tämän investoinnin arvo on 6 miljoonaa euroa.
6. Joensuun Biotien sektori-integraatiosta tulee suuri ja merkittävä investointi korkeanjalostusasteen tuotantoon. Tällä on positiivisia vaikutuksia energiatalouteen ja ilmastomuutoksen hillintään. Tämä investointi on vasta alussa, mutta tulee sisältämään edellä jo mainitun biohiilitehtaan, hajautetun hukkalämmön talteenoton ja kaukolämmön varastoinnin, hiilidioksidin talteenottoa ja aurinkoenergian tuotantoa, hiilineutraalien polttoaineiden kemikaalien, polymeerien ja betonituotteiden kehittämisen.

Kaikki investoinnit tähtäävät korkealaatuisen ja osittain korkeamman jalostusasteen tuotteiden tuottamiseen. Tämä osoittaa vahvan tahtotilan maakunnassa edistää biotaloutta.

Parhaillaan maakunnassa ollaan päivittämässä biotalouden tilastotietoja. Samalla tarkastetaan millä tavalla vuoden 2018 kasvupaketin tavoitteet on saavutettu. Tilastotietoja hyödynnetään myös tämän jalkauttamissuunnitelman seurannassa.

Alueellisella biotalouden toimeenpanosuunnitelmalla tuetaan kansallisen biotalousstrategian tavoitteiden toteutumista siten, että suunnitelma perustuu alueen omiin vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin sekä haluttua muutosta hidastavien esteiden poistamiseen. Toimeenpanosuunnitelma on kooste siitä, kuinka biotalousstrategia viedään käytäntöön. Pohjois-Karjalan toimeenpanosuunnitelma on laadittu Pohjois-Karjalan maakuntaliiton toimesta yhdessä alueen biotaloustoimijoiden kanssa. Pohjois-Karjalan maakuntaohjelman metsäbiotalousryhmä on ollut keskeinen toimeenpanosuunnitelmaa käsitellyt asiantuntijaryhmä

Suunnitelman yhteyshenkilö:

Metsä- ja ilmastoasiantuntija Sari Koivula
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
sari.koivula@pohjois-karjala.fi
p. 040 518 6326

3. Muiden maakunnallisten strategioiden ja ohjelmien yleiset tavoitteet biotalouden edistämiseksi

Strategia, ohjelma, tiekartta	Tavoite biotalouden edistämiseksi ja rahoituslähde, aikataulu
Maakuntastrategia 2040	Biotalous, kierrätys, puhtaan teknologian ratkaisujen, energiatehokkuuden, päästöttömän energiantuotannon ja varastointiratkaisujen sekä hiilen talteenoton ratkaisujen kehittäminen markkinoille. Modernin omavaraisuuden ja jalostusasteen nostaminen. Tutkimus-, koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden osaamisen hyödyntäminen entistä paremmin yritystoiminnassa. Maakuntastrategia on katto-ohjelma alemmille ohjelmille (alla) ja se toteutuu niiden kautta. Metsät ovat elinvoimaisia ja aktiivisen, monipuolisen sekä vastuullisen käytön kohteena. Elinvoimaisuus merkitsee hyvää tuottokykyä, monimuotoisuutta, hiilensidontaa sekä metsien terveyttä ja sopeutumiskykyä. Monimuotoisuuden heikkeneminen pysäytetään. Metsätaloudessa on mahdollisuus pitkäjänteiseen toimintaan, metsät ovat talouden ja hyvinvoinnin voimavara. Puu säilyttää asemansa konkreettisenä kauppatavarana uusien pitkäikäisten tuotteiden kehittyessä. Samanaikaisesti metsien muut tuotteet ja palvelut, kuten matkailu ja luonnontuotteet, kehittyvät. Tavoitevuosi on 2040.
Maakuntaohjelma POKAT 2025	Energian tuotannon ja käytön murrokseen sopeutuminen. Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämisen ja elinkeinotoiminnan välisen tasapainon löytäminen ja tukeminen. TKI-toiminnan kehittäminen ja teknologia- kehitykseen panostaminen. Kierrätys ja resurssitehokkuuden lisääminen.

	Liikenteen negatiivisten ilmastovaikutusten vähentäminen. Virtaavat veet – Vesistöjen ja valuma-alueiden hoito. Erämaiset monikäyttömetsät – Ympäristön hoidon aktiiviset toimenpiteet. Luonnonantimet aarteena – maakunnallisten erityispiirteiden huomioiminen elinvoiman vahvistamisessa. Luonto lähellä – luonnonkohteiden ja lähiluonnon saavutettavuus ja tietoisuuden parantaminen. Rahoitus: TKI organisaatioiden ja yritysten toteuttamiin investointeihin ja kehittämistoimiin ohjataan julkisia resursseja Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-rakennerahasto-ohjelmasta. Tavoitevuosi 2025.
Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 ja vaihemaakuntakaavat	Pohjois-Karjalan aluerakenneselvityksessä sekä kaavan lähtökohdissa ja tavoitteissa on nostettu esille maakunnan yhtenäisten metsäalueiden huomioiminen maakuntakaavoituksessa. Yhtenäiset metsäalueet ovat merkittäviä alueita metsätaloudessa, ilmastonmuutoksen torjunnassa sekä luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjänä. Selvityksen tuloksena muodostettu yhtenäisten metsäalueiden kartta on maakuntakaavan liiteaineistona.
Älykkään erikoistumisen strategia (ÄES)	Elinkeinotoiminnan kärkialojen ja niihin liittyvien arvoverkostojen liiketoiminnan kasvu sekä innovaatiotoimintaa tukevat ratkaisut ja investoinnit. Hiilineutraalius ja vihreän siirtymän edelläkävijyys TKI-toiminnan ja liiketoiminnan kasvun näkökulmasta. Innovaatiotoiminnalla vastataan ilmastonmuutoksen haasteisiin mutta samalla luodaan markkinakysyntään osuvia tuotteita. Yrittäjyyden edistäminen esim. korkeakoulusektoreilla; pitää huolta, että osaaminen on kilpailukykyistä ja huippualojen osaajat myös kiinnittyvät alueen yrityksiin. Rahoitus: TKI organisaatioiden ja yritysten toteuttamiin investointeihin ja kehittämistoimiin ohjataan julkisia resursseja Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-rakennerahasto-ohjelmasta.

	Rahoituksen mukaan tavoitevuosi 2027
Ilmasto- ja energiaohjelma 2030 (IE2030)	Luonnonvaroja käytetään ilmastokestävästi mahdollistaen monipuolinen liiketoiminta. Ilmastokestävä rakentaminen ja asuminen, puurakentamisen edistäminen. Vähäpäästöisen energian kehittäminen ja tuottaminen perustuen pääsääntöisesti maakunnan omaan energiantuotantoon paikallisista luonnonvaroista (bioenergian siirtymävaiheen tärkeys). Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen. Rahoitus: TKI organisaatioiden ja yritysten toteuttamiin investointeihin ja kehittämistoimiin ohjataan julkisia resursseja Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-rakennerahasto-ohjelmasta, Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määrärahasta (AKKE) sekä muut alueelliset rahoituskanavat. Tavoitevuosi 2030.
Järvi-Suomen ympäristö ja ilmasto-ohjelma 2021–2027 (JÄSMY)	Järvi-Suomen vesistöjen tila säilyy vähintään hyvänä tai paranee vähintään hyvälle tasolle. Järvi-Suomesta tulee hiilineutraali. Järvi-Suomen luonnon monimuotoisuus säilyy tai lisääntyy. Vastuullinen ja kannattava liiketoiminta sekä kestävä asuminen lisääntyvät. Tavoitevuosi 2027.

4. Yhteistyö sidosryhmät

Keskeiset biotalouden edistäjinä toimivat sidosryhmät maakunnassa tai yhteistyöalueilla.

Ryhmä (lyhenne), yhteyshenkilön nimi ja organisaatio; mukana olevat sidosryhmät	Minkä strategian, ohjelman tai teeman toteutuksessa mukana ja miten?
Maakuntaliitto	Maakuntastrategia, maakuntaohjelma POKAT 2025, ÄES, IE2030, vastuuorganisaatio
ELY-keskus	IE2030, toinen pääpartnereista, muut ohjelmat: yhteistyökumppani
Itä-Suomen yliopisto (UEF)	Maakuntaohjelma POKAT 2025, ÄES, IE2030, sidosryhmä, mukana työpajoissa ja suunnittelu kokouksissa
Luonnonvarakeskus (Luke)	Maakuntaohjelma POKAT 2025, ÄES, IE2030, sidosryhmä, mukana työpajoissa ja suunnittelu kokouksissa
Karelia ammattikorkeakoulu	Maakuntaohjelma POKAT 2025, ÄES, IE2030, sidosryhmä, mukana työpajoissa ja suunnittelu kokouksissa
Riveria	Maakuntaohjelma POKAT 2025, ÄES, IE2030, sidosryhmä, mukana työpajoissa ja suunnittelu kokouksissa
Euroopan metsäinstituutti (EFI)	Maakuntaohjelma POKAT 2025, ÄES, IE2030, sidosryhmä
Metsäkeskus	Maakuntaohjelma POKAT 2025, ÄES, IE2030, AMO, sidosryhmä, mukana työpajoissa ja suunnittelu kokouksissa
Kuntien / alueiden kehittämissyhtiöt	Maakuntaohjelma POKAT 2025, ÄES, IE2030, sidosryhmä, mukana työpajoissa ja suunnittelu kokouksissa
Metsäkeskus ja Pohjois-Karjalan metsäneuvosto (MN), Terttu Kinnunen, Suomen Metsäkeskus; metsänomistajia, yrityksiä ja metsien kestäväää käyttöä tuntevia organisaatioita	MN edistää metsiin perustuvia elinkeinoja ja kohdentaa edistämisrahoitusta. Alueellinen metsäohjelman (AMO) tavoitteena on, että metsät ovat elinvoimaisia ja aktiivisen, monipuolisen sekä vastuullisen käytön kohteena. Tämä tarkoittaa hyvää tuottokykyä, monimuotoisuutta, hiilensidontaa sekä metsien terveyttä ja sopeutumiskykyä. Monimuotoisuuden heikkeneminen pysäytetään ja metsät ovat talouden ja hyvinvoinnin voimavara. Puu säilyttää asemansa konkreettisenä kauppatarviana uusien pitkäikäisten tuotteiden kehittyessä. Metsien muut tuotteet ja palvelut, kuten matkailu ja luonnontuotteet, kehittyvät.
SYKE	IE2030, sidosryhmä, mukana työpajoissa ja suunnittelu kokouksissa

Kunnat	Maakuntaohjelma POKAT 2025, ÄES, IE2030, sidosryhmä, mukana työpajoissa ja suunnittelu kokouksissa
Erilaiset kansalaisjärjestöt	Maakuntastrategia, maakuntaohjelma POKAT 2025. sidosryhmiä

Alueen merkittäviä biotalouden toimialoja	Yrityksiä toimialalla (esimerkkejä)
Bioenergia	Savon Voima, kuntien lämpölaitokset
Mekaaninen puuteollisuus	Binderholz, UPM-Kymmene, Stora-Enso
Kemiallinen puuteollisuus	Stora-Enso
Puunkorjuu	Metsäkoneiden valmistus: John Deere, Kesla

5. SWOT biotalouden alalla (sisäiset vahvuudet ja heikkoudet, ulkoiset uhat ja mahdollisuudet)

Biotalous tilannekuvassa pohditaan SWOT-mallin mukaan erityisesti tekijöitä, jotka vaikuttavat alueen mahdollisuuksiin kehittää biotalouden arvonlisää.

Maakunnan vahvuudet/hyödynnettävät erityispiirteet	Toimenpiteet vahvuuksien kehittämiseksi, erityisesti arvonlisän nostamiseksi
Korkeatasoiset monitieteiset tutkimuskokonaisuudet	Kansainvälisen yhteistyöverkoston aktiivinen hyödyntäminen opetus ja tutkimusyhteistyössä yritykset mukaan linkittäen.
Korkeatasoinen ja monitieteinen opetuskeskittymä (ammattillinen opetus, ammattikorkeakoulu, yliopisto)	Kansainvälisen yhteistyön ja verkostojen lisääminen ja opetuksen ”markkinointi”.
Vahvat verkostot	Kansainvälisten verkostojen täysimääräinen hyödyntäminen. Maakuntien välisen yhteistyön sekä globaalisti toimivien yritysten ja paikallisesti toimivien yritysten yhteistyön lisääminen.
Runsas metsä- ja vesivarat ja kestävä luonnonvarojen käyttö	Ilmastoviisaan metsänhoidon ja talousmetsien luonnonhoidon edelleen kehittäminen ja jalkauttaminen toimintaan ja hyvien käytäntöjen ja osaamisen aktiivinen viestiminen. Kalatalouden (Pielisen kuha ja Puruveden muikku) hyvien esimerkkien esille tuominen, järvikalan hyödyntämisen mahdollisuudet (tonnikalan korvaaminen esim.) Luonnonvara- tuotteiden tuotteistaminen, logistiikkaketjun kehittäminen ja metsien luomusertifioinnin edistäminen. uuden pakastekuivausteknologian hyödyntäminen marjojen, sienten, kuusen kerkkien yms. luonnontuotteiden prosessoinnissa.
Maakunnassa toimii metsäbiotalouden yrityksiä; pienistä isoihin, alueellisesti toimivista globaaleihin	Maakuntien välisen yhteistyön lisääminen, globaalisti toimivien yritysten ja paikallisesti toimivien yritysten yhteistyön sekä verkostojen kehittämisessä potentiaalia kattavan biotalousklusteri tarjonnan kehittämiseksi, yritysten yhteistyön ja verkostoitumisen kehittämiseksi olemassa olevien rahoitusresurssien mm. toimintaympäristön kehittämisavustus hyödyntäminen mm. yritystoiminnan kannalta tarpeelliset selvitykset, yritysten tarvitsemien palveluiden kehittäminen, yritysten yhteistyön edistäminen, muut yritysten toimintaympäristöä ja kehittymisedellytyksiä parantavat hankkeet. Sopimustuotannon ja korjuuketjujen kehittäminen riittävän raaka-aineen turvaamiseksi luonnontuotealan vientihankkeille.

Monipuoliset metallipajat tuotekehityksen tukena (kone- ja laitekehitys, olemassa olevan tekniikan soveltaminen käytäntöön ja olosuhteisiin)	Mittavaa innovaatio potentiaalia laajan yritystoiminnan kehittämiseksi.
Luomu: Pohjois-Karjala on Suomen johtava luomumaakunta, terveet pellot ruuantuotantoon	Viljelytekniikoiden kehittäminen, ml. hiiliviivasviljely ja kemiallisten lannoitteiden korvaaminen, uusiutuvien energialähteiden lisääminen maataloilla ja työkoneissa. Leipomotuotteiden jatkokehittäminen paikallisista raaka-aineista. Järvi-Suomi brändin laajentaminen matkailusta ruokamatkailuun ja ruokavientiin. JÄSMY:n (Järvi-Suomen ympäristö- ja ilmaston ohjelman) hyödyntäminen kestävän ruuantuotannon ja luonnonvarojen hyödyntämisessä, jonka päälle voi rakentaa uskottavaa brändiä yhdessä naapuri maakuntien kanssa.
Metsien luonnontuotteet	Metsien luonnontuotteiden tehokkaampi hyödyntäminen liiketoiminnassa kehittämällä koko ketjua metsästä asiakkaalle kuten elintarvike- tai lääketeollisuudelle (markkinoiden imu ja markkinointikanavat, käsittelyketjut metsästä tukkuun, jalostus ja arvonnisa, raaka-aineen tuotannon pilotointi). Kiteen pakastekuivaamon täysimääräinen hyödyntäminen. Kalastuksen ja kalatalouden kehittäminen ravinnontuotantoon, matkailuun ja ravintolatoimintaan luomuun perustuen.
Vahvat luonnonresurssit ruuantuotantoon	Raaka-aineiden jalostaminen entistä pidemmälle luonnontuotteiden korjuu- ja toimitusketjujen ja viennin kehittäminen.
Biokaasuntuotannon ja jakelun hyödyntäminen uusiutuvaksi energiaksi	Biokaasun tuotannon kehittäminen ja kaasun nesteyttäminen/jalostaminen eteenpäin. Raaka-ainetta löytyy sekä pelloilta että kotieläintaloudesta. Energian tuotannon eri mahdollisuudet biokaasusta on otettava käyttöön täysimääräisesti.
Johtava metsäteknologia maakunta	Globaalisti merkittävää metsäkoneiden tuotantoa ja siihen liittyvää alihankintaa. Alan kansainvälisestäkin toimiva koulutus. Kolme alan professuuria.
Erinomaiset mahdollisuudet metsäbiotalouden start-up toiminnan luomiseen	Kehittämissyhtiöiden ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyön vahvistamisen ja kehittäminen, hyviä esimerkkejä rohkeasta kokeilusta löytyy (bioöljy, biohiili) ja tätä toimintaa tulee hyödyntää ja jatkaa. Tutkimuksen, koulutuksen ja yritysten yhteistyön lisääminen – rohkeat kokeilut. Alueiden yhteistyön lisääminen ja tehostaminen – eri yliopistojen erikoisosaamisten yhdistäminen ja hyödyntäminen.

Maakunnassa on olemassa bioteollisuusalueita, joilla on aktiivista yritystoimintaa	Bioterminaalien kehittäminen, joissa voidaan jatkojalostaa primääri- ja kierrätysmateriaaleista uusia tuotteita (kasvualustat, kierrätyslannoitteet, maanparannusaineet, entsyymituotanto sienirihmastoja avulla yms.). Alueiden jatkuva kehittäminen ja toimintojen yhteensovittaminen (sivuvirrat käyttöön).
Luontomatkailun runsaat mahdollisuudet: puhtaat metsät ja vedet, puhdas ilma ja pohjavesi, ilmasto, viihtyisä asumisympäristö	Lisää investointeja matkailukohteisiin, luonto- ja hyvinvointi matkailukonseptin ja toiminnan kehittäminen: luodaan ”palvelukokonaisuuksia”, parannetaan asumisviihtyisyyttä edelleen, otetaan kaikki osa-alueet huomioon. Teemat mukaan: muutosmatkailu / elpymismatkailu – ”tästä tukea omaan jaksamiseen”, ”miten voit itse toimia kestävyden hyväksi” (matka tukee kohdealuetta, lammaspaimenviikot esim.). Ruokamatkailun kehittäminen koko Järvi-Suomen alueelle. Hiilikompensaatiot, ennallistaminen, ekosysteemipalvelut osaksi matkailun kehittämistä – tuetaan toimintaa matkailun avulla. Tarvitaan rahoitusmahdollisuuksia matkailun ”riskikehittämiseen”: uudet kokeilut ja innovaatiot vaativat aina alkuresurssit. Tarjotaan apua rahoitusneuvonnan kautta: oikea rahoituskanava, kuka on hakija, osaaminen ja resurssit.
Alueen Unesco-kohteen eli Pohjois-Karjalan biosfäärialueen parempi hyödyntäminen	Alueellisen yhteistyön kehittäminen biosfäärialueen alla; yhteishankkeita esim. demonstraatioiden muodossa. Alueen Unesco-kohteen laajempi esille nostaminen (ml. alueen esittelymateriaaleihin nostaminen) ja esittely alueella vierailijalle kansainvälisille ja muilta alueilta tuleville vierailijoille. Kansainvälisen biosfäärialueeverkoston hyödyntäminen vaihtamalla hyviä käytäntöjä (benchmarking) toisten alueiden kesken ja kansallisen biosfäärialueeyhteistyön vahvistaminen Saaristomeren biosfäärialueen kanssa. Resursseja yhteistyöhön ja markkinointiin tarvitaan lisää. Matkailun kannalta mallialue: monimuotoisuuden huomioonottaminen matkailussa ja toisaalta sen hyödyntäminen matkailuvalttina, monimuotoisuuden visualisointi: suojelu ei ole ainoa vaihtoehto vaan on olemassa välimuotoja, ohjataan toimintaa ja ajattelua pois mustavalkoisuudesta. ”Riskirahoitusta” hankkeille / yritystoiminnan kehittämiselle, joilla integroidaan puhdas ja hiiliviisas ruuantuotanto, metsätalous, matkailu ja hyödynnetään kulttuuriperintöä, metsäretkeilyt perehdyttämällä metsätalouteen (tässä esille luonnonhoito talousmetsissä / ilmasto- ja metsähoito, vaikutukset luontoon), perinnebiotoopit ja avohakkuualueiden merkitys monimuotoisuudelle 2–4-v kuluttua hakkuusta (pölyttäjät & horsmat esim.).

Maakunnan heikkoudet/esteet kehittämislle	Toimenpiteet esteiden poistamiseksi
Muiden tuotteiden kuin puupohjaisten ja vesistöistä saatavien tuotteiden sekä maatalouden tuotteiden käyttämisen kehittäminen ja tuotteistaminen	Inventoinnin ja keräämisen kehittäminen, tuotekehityksen aktivointi (tutkimuslaitokset ja yritykset), High-end tuotteiden kehittäminen, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden ja yritysten välisen yhteistyön lisääminen (esim. elintarviketeollisuus). TKI-keskus pakastekuivauksen ympärille Kiteelle mahdollistaisi uusien tuotteiden kehittämisen elintarvike-, lääke-, ja kosmetiikkateollisuudelle. Biomassan parempi hyödyntäminen (maalit yms.) – tutkimusta tarvitaan. Jos ja kun puu kaadetaan, materiaali tulee hyödyntää tehokkaammin. Puita jätettävä myös metsään. Kiertotalouden ratkaisut, multaa teurasjätteistä, kiertotaloudesta tuotteita metsien lannoitukseen.
Puun alhainen jalostusaste	Tuotekehityksen aktivointi (tutkimuslaitokset ja yritykset), Yrityskohtaiset TKI hankeselvitykset ja klustereiden muodostaminen ylimaakunnallisesti. Maakunnassa tilaa puutuoteteollisuuden toimijoille – tarve jatkojalostaa maakunnassa - ei viedä sahatavarana maailmalle.
Teollisen puurakentamisen hidas eteneminen	High-end tuotteiden kehittäminen (elementtirakentaminen, CLT-tehdas maakuntaan).
Vahva nojaaminen perinteiseen metsätalouteen ja -teollisuuteen	On löydettävä keinot laajentaa ja monipuolistaa liiketoimintaa. Vetyteollisuuden kehittämisen mahdollisuudet itäisen Suomen kehitysohjelman puitteissa metsäteollisuuden kylkeen, vaatii tuulipuistojen rakennusmahdollisuuden metsäintegraattien läheisyyteen.
Palveluliiketoiminnan kehittäminen / osaaminen	Aito kestävän matkailun konsepti, ”SOTE palvelut luontoon” (mielenterveys, kuntouttava työ), hankinta- ja toimitusketjujen kehittäminen, luonnontuote konseptien kehittäminen ja tuotekehitys/jalostusmenetelmät.
Alueen Unesco-kohteen eli Pohjois-Karjalan biosfäärialueen parempi hyödyntäminen	Alueellisen yhteistyön kehittäminen biosfäärialueen alla; yhteishankkeita esim. demonstraatioiden muodossa. Alueen Unesco-kohteen laajempi esille nostaminen (ml. alueen esittelymateriaaleihin nostaminen) ja esittely alueella vieraileville kansainvälisille ja muilta alueilta tuleville vierailijoille. Kansainvälisen biosfäärialueverkoston hyödyntäminen vaihtamalla hyviä käytäntöjä (benchmarking) toisten alueiden kesken ja kansallisen biosfäärialueyhteistyön vahvistaminen Saaristomeren biosfäärialueen kanssa. Resursseja yhteistyöhön ja markkinointiin tarvitaan lisää.

Uusiutuvan energian tuotannon yksipuolisuus	Aurinkoenergian lisääminen ja monipuolisempi (hybridi) energiantuotanto – ei pitäydytä yhdessä teknologiassa. Biokaasuinvestoinnit, jakeluasemat. Tuulivoiman haasteiden ratkaiseminen.
Riittävän sähköverkon puute (sähkön tuotanto ja siirto)	Fingrid vuorovaikutuksen jatkaminen, tutkimuksen ja poliitikkojen hyödyntäminen keskusteluissa ja neuvotteluissa.
Lupaprosessien hitaus	Pyritään muuttamaan alueellisesti paremmaksi (kuin muualla).
Venäjän rajan läheisyys (tuulivoiman kehittäminen, puuraaka-aine ja puutuotteiden kehittäminen)	Tarvitaan uudenlaista aluepolitiikkaa uusien investointien saamiseksi alueelle. Vaarana muuttuminen reservaattialueeksi, jonne ei voida ja siten myös haluta investoida. Tarve kehittää otäisen Suomen ohjelma.
Yritysten verkostomaisen toimintakulttuurin puute	Alueellisten rahoitusresurssien parempi hyödyntäminen: konseptin kehittäminen, yritysklustereiden ja TKI hankkeiden ylimaakunnallisuus.
Kyky investointeihin on alhainen	Viron ja Pohjanmaan malli innovaattoreiden ja toimijoiden (yritysten) yhteistyöstä käyttöön, KV investoreiden haku. Aluepolitiikalla vaikuttaminen, EU-rahoituksen parempi hyödyntäminen (ja osaaminen), yritysten ja muiden toimijoiden verkostointi.
Heikko vetovoima ja saavutettavuus: työvoima, investoinnit	Investointien lisääminen, yritysten ja muiden toimijoiden verkostointi, liikenteen kehittäminen alueelle ja alueelta sekä maakunnan sisällä, pohjoinen ratayhteys ja sen sähköistäminen -> kuitua Pohjois-Karjalasta Kemin suuntaan, nuorille houkuttelevia mahdollisuuksia lisääminen.
Alkutuotannon ikärakenne (jatkumoa alan yrityksiin; maatilat, jne.), nuoret lähtevät muualle	Uusia yrittäjiä maataloilta maakunnan ulkopuolelta (muilta toimialoilta) ja maatalakiinteistöjen hyödyntäminen muussa yritystoiminnassa.

Ulkoiset uhat/esteet kehittämiselle	Toimenpiteet esteiden poistamiseksi
Vastaaminen kansalliseen ja EU:n kestävyysaasteisiin	Tutkittuun tietoon perustuva vaikuttaminen EU ja kansallisella tasolla ja toiminnan edelleen muuttaminen siten, ettei kestävyys vaarannu tulevaisuudessakaan. Yhteistyö muiden Pohjoismaiden kanssa (kestävän metsätalouden malli).
Jalostusinvestointien suuntautuminen muualle, maakunnan jääminen raaka-ainereserviksi	Tutkimuslaitokset mukaan jatkojalostuksen kehittämiseen, yrityksiin lisää osaajia, poliittisten päätösten ja kansallisten säännösten esteiden haittojen vähentäminen, uusiutuvan energian mahdollisuuksien lisääminen maakunnassa (esim. tuulivoiman esteet, vetytalouden kehittäminen (kytkettyvät myös

	toisiinsa) sekä tarvittavan sähköverkon varmistaminen) Itäisen Suomen kehittämisohjelman saaminen myös seuraavaan hallitusohjelmaan.
Yritykset lähtevät muualle (investoinnit)	Osaamisen pitäminen maakunnassa (opiskelijoiden työ- ja yrityspolun vahvistaminen), investointitukien parempi hyödyntäminen, saavutettavuus kuntoon ja osaavan työvoiman ylläpito sekä kehittäminen, ESR varojen hyödyntäminen osaamisen kehittämisessä (laajat hankkeet)- täsmäkoulutuksien toteuttaminen yrityksissä esim. TE-toimiston täsmä ja rekry koulutusmäärärahat.
Heikot liikenneyhteydet maakuntaan ja täältä pois	Tieverkoston kunnon parantaminen, lentoliikenne, sähköllä toimivan reittiliikenteen nopea kehittäminen ja yhteistyö Pohjois-Ruotsin & Norjan kanssa- Barents yhteistyömahdollisuudet, poliittisten päätösten vaikutukset alueisiin => edunvalvonta.
Väestön ikääntyminen	Työpaikkoja maakuntaan, jotta tänne jäisi ja muuttaisi työikäistä väestöä, maahan muuttavan ulkomaisen työvoiman lisäämistä vahvistavat toimenpiteet- englanninkielisen opetuksen ylläpitäminen ja kehittäminen sekä sen aktiivinen markkinointi, myönteisen mielikuvan edistäminen ja markkinointi => monipaikkaisuus.
Luonnonvarojen riittävyyden varmistaminen jatkossakin	Tutkittuun kokonaistietoon perustuva vaikuttaminen ja toiminnan edelleen kehittäminen siten, ettei kestävyys vaarannu tulevaisuudessakaan.
Yhteistyön puute	Tiiviimpää yhteistyötä eri tasojen välillä valtakunnallisesti niin, että tasot palvelevat toisiaan ja alue saa hyötyä myös. Tiedonkulku ja jalkautus ”ylhäältä alas”, miten tuotetut tutkimukset saadaan palvelemaan alueen yrityksiä paremmin – tämän solmun avaaminen. Osaamisen tarve yrityksillä on hyvin yksityiskohtaista – kohdennettua toimintaa tarvitaan.

Ulkoiset mahdollisuudet kehittämiselle, ml. ministeriöiden keinot tukea biotalouden arvonnäköalaa kasvattamista	Toimenpiteet mahdollisuuksien hyödyntämiseksi
”Vetylaakson” kansallinen rahoitus	Rahoituksen saaminen alueelle ja tuulivoiman esteiden poistaminen.
KEMERA tuen täysimääräinen hyödyntäminen, AMO toteuttaminen	Kaikkien toimijoiden aktiivisuuden lisääminen, Metsäkeskuksen ja muiden metsätoimijoiden koulutukset ja neuvonta, näytökset ja tiedottaminen (käynnissä ja lisääminen).
Metso, Helmi, jne. rahoituksen avulla maakuntaan arvokkaiden biotooppien ennallistamista ja suojelua	Toimenpide-ketjujen toteuttaminen yhteistyönä. Erityisesti huomioitava kuntien, seurakuntien ym. ”julkisomisteiset” metsät. Arvokkaiden biotooppien ennallistamisessa ja suojelussa tarvittavien toimenpideketjujen toteuttaminen yhteistyönä – yhteinen ymmärrys ja tahtotila, osaamisen siirto, julkisomisteiset alueet, kaupunkimaanomistajat mukaan. Paikkatiedot eivät ole yksin riittäviä, erityisesti tarvitaan tietoa metsälakikohteiden käsittelystä, digitaalinen paikkatieto yhdistettynä eri aineistoihin on tarpeen.
Hyvät mahdollisuudet jalkauttaa EU rahoitusta maakuntaan (vahva tutkimus- ja koulutusosaaminen)	Organisaatioiden yhteiset hankeriihet. Mukaan myös Horisontti-rahoitus, joka antaa nykyään hyviä T&K-tukia myös yrityksille.
Kansallisten ministeriöiden mahdolliset biotalousrahoitukset	Organisaatioiden yhteiset hakemukset ja organisaatioiden yhteisten hankeriihien aktivointi ja yhteiset hankehakemukset – erityisesti EU-rahoituksen mahdollisuuksien lisääminen. Hankepankki, josta löytyy toimijoille yhteistyömahdollisuuksia Pohjois-Karjalassa, voi olla myös muilla tasoilla. Saman tapainen kuin EU:lla, Järvi-Suomen JÄSMY: eri hankkeita viidestä maakunnasta: ideoita, rahoitusasiantuntijat auttavat oikean rahoituslähteen valinnassa. EAKR-erityistavoite hiilineutraali/kiertotalous: yritykset eivät osaa hakea, miten eri kokoluokan yrityksiä aktivoitaisiin? Yritysasiantuntijat hyödyksi paremmin.
Yritysten investointitukien hyödyntämisen parantaminen	Yrityskohtaisten kehittämisavustuksien täysimääräinen hyödyntäminen yritysten tuotteiden ja palvelujen sekä investointien toteuttamiseksi (esim. ELY-keskus, BusinessFinland, Nopef).
Tuotteiden arvonnäköalain mahdollisuudet tunnistettava	Elinkaarilaskenta osaksi tuotekehitystä, tuotava esille kaikki mahdollisuudet siitä, mitä materiaalista voi valmistaa, mitkä ovat kustannukset ja lopputuotteen hinta – kannattavuus.
Toisten toimijoiden toiminnan entistä parempi tunnistaminen ja tunteminen	GreenHub verkostotoiminnan kehittäminen ja jatkuvat toimenpiteet yhteistyön kehittämiseksi.
Kompensaatiot	Hiilikompensaatio-osaamisen lisääminen ja kompensaatioiden hyödyntäminen.

6. Pohjois-Karjalan tavoitetila 2035 alueen toimijoiden määrittämänä

Sidosryhmille järjestettiin työpaja, jossa heillä oli mahdollisuus kertoa, mikä on heidän mielestään maakunnan biotalouden tavoitetila vuonna 2035. Alla on kooste eri näkemyksistä. Ne liittyvät vahvasti edellä olevassa SWOT analyysissä esille tulleisiin seikkoihin ja täsmentävät tavoitteita.

1. Jokaiselle sektorille on saavutettu arvonlisää: bulkkituotteista jalostetaan maakunnassa korkeamman jalostusasteen tuotteita ja vienti vetää.
2. Investointeja on saatu lisää maakuntaan, maakunnassa on investointi-ilmapiiri, jolla on saatu kiinnostuneet investoimaan maakuntaan.
3. Maatalous on vahvaa: ruokavienti ja ruokamatkailu on tuotteistettu ja alueiden välinen yhteistyö tuottajien ja yrittäjien kesken toimii.
4. Luonnontuoteala on ammattimaistunut: metsien ei-puuaineisten tuotteiden keruu ja jatkojalostaminen on käynnistynyt, metsien käytön vaikutukset luonnontuotteisiin ovat osa metsänomistajan päätöksentekoa ja metsänomistaja hyötyy taloudellisesti toimistaan.
5. Matkailun vetureina toimivat yritykset, jotka pystyvät toimimaan ympäri vuoden ja joilla on laadukas matkailupalvelu-tuote.
6. Luontomatkailu on tuotteistettu ja aineettomia tuotteita, kuten maisema ja kulttuuri, osataan hyödyntää paremmin. Vuonna 2035 luontomatkailu palvelee paremmin matkailijoita ja tuo lisää alueellista elinvoimaa.
7. Koli on kestävän kehityksen johtava konferenssi- ja matkailukohde, joka toimii kansainvälisenä kohtaamispaikkana.
8. Biotalous kytetään toimimaan yli sektorirajojen: metsätalous kohtaa matkailun tarpeet, toiminnan suunnittelu tapahtuu verkostomaisesti, maanomistajat ja palveluiden tarjoajat toimivat yhteen samaa tavoitetta kohti ja taloudellinen hyöty jalkautuu myös maanomistajalle.
9. Vesi- metsä- ja maatalousbiotalous ovat kytkeytyneet entistä vahvemmin yhteen.
10. Maakunnassa on toimiva biotermiinaliverkosto, mikä mahdollistaa luonnontuotteiden hyödyntämisen paremmin (metsähake ja ei-puuaineiset tuotteet).
11. Metsäneuvonta on nykyaikaista, metsienkäytössä osataan ottaa huomioon metsien eri hyödyt ja tuotteet.
12. Metsätalous on uudistunut, luonnonhoitomethodit on jalkautettu metsien hoitoon ja käsittelyyn ja metsänomistajan tulos muodostuu useista erilaisista tulovirroista (puunmyynti, hiilikauppa, luonnontuotteet, matkailu).
13. Luonnon monimuotoisuuden häviäminen on pysähtynyt.
14. Kaupunkisuunnittelussa on tapahtunut muutos, vihreitä elinympäristöjä säilytetään ja lisätään.
15. Riippuvuus fossiilisista ja muista uusiutumattomista raaka-aineista on vähentynyt.
16. Ratkaisu tuulivoimahaasteeseen on löydetty ja hajautettu energiantuotanto on laajaa ja perustuu uusiutuvaan energiaan.
17. Alueella on aktiivista tuotekehitystä.

18. Biotalousalalle on saatu uusi työpaikkoja, minkä ansiosta työttömyysaste on pienentynyt ja maakunnassa on uusia ammatteja sekä osaavaa työvoimaa, joka myös pysyy alueella, alueella on saatu houkutelua kansainvälisten osaajien ja he työllistyvät.
19. Kiertotalous ja resurssitehokkuus ovat arkipäivää ja materiaalit kiertävät tehokkaasti tuotannossa säästämällä luonnonvaroja.
20. Tekstiilijätteen kierrätys on lisääntynyt ja puukuitujen käyttö tekstiiliteollisuudessa on lisääntynyt.
21. Kuluttajien vastuullinen käyttäytyminen on lisääntynyt, mikä näkyy mm. kulutustottumuksissa.
22. Pohjois-Karjala on kaikille helposti saavutettava kohde, uudet liikennetilat palvelevat alueen asukkaita ja matkailijoita.
23. Pohjoisen rata on sähköistetty.
24. Korkeakoulut ovat houkuttelevia ja koulutukset vastaavat tarvetta.
25. Maakunnassa toimii Pohjois-Karjalan Puulaakso, jossa biotalousklusterin toimijat (tutkimus, tuotekehitys, oppilaitokset) toimivat aktiivisesti yhdessä kehittämällä toimintaa ja osaamista ja osaamisesta on tehty vientituote.
26. Vetylaakso toimii Itä-Suomen maakunnissa: se tuottaa päästötöntä energiaa, sivutuotteena saadaan mm. lannoitteita sivutuotteena (synteettinen typpi).

7. Biotalousstrategian painopisteet ja niiden jalkautuminen maakunnassa

Taulukon tarkoituksena on kokonais kuvan muodostuminen. Aikataulu-, resurssi ym. asiat tarkentuvat toimeenpanon aikana. Taulukoiden on tarkoitus päivittyä ja täydentyä toimeenpanon edetessä.

Alueen toimenpide: Konkreettisia toimenpiteitä, joita ovat esim. selvitys, hanke, pilotointi tai elinkeinopoliittinen toimenpide. Toimenpide voi olla maakunnallinen tai yhteistyöhanke, joka ylittää maakuntarajat.

Linkittyvä strategia, vastuullinen organisaatio, työryhmä tai henkilö: Toimenpiteeseen linkittyvän strategian nimi ja kuka vastaa toimenpiteen toteutuksesta. Merkitään oman käyttötärpeen mukaisesti.

Aikataulu: Toimenpiteen alkamis- ja päättymisvuosi

Resurssit, ministeriöiden keinot tukea tavoitteen toteutusta: Alueen mahdollinen rahoituslähde ja muut keskeiset resurssit, joilla voidaan varmistaa toimenpiteen toteutus. Lisäksi voidaan esittää, miten ministeriöt voivat tukea strategiakaudesta 2022–2035.

Seuranta: Merkintä toimenpiteen edistymisestä, väliaikatieto tai valmistuminen. Mahdolliset mittarit.

7.1 Strateginen painopiste: [Korkeampaa arvonlisää biotaloudesta \(linkki strategiaan\)](#)

Biotalousstrategian toimenpiteet	Alueen toimenpide tai maakuntarajat ylittävä yhteistyö	Linkittyvä strategia, vastuullinen organisaatio, työryhmä tai henkilö	Aikataulu	Resurssit, ministeriöiden keinot tukea tavoitteen toteutusta	Seuranta
Strateginen painopiste yleisesti	Halpojen/huonolaatuisten bioraaka-ainejakeiden elinkaaren pidentäminen tuotteina Materiaalien terveys- ja turvallisuustutkimus Teknisten ominaisuuksien parantaminen => laajempi korvaavuus Elementti- /moduulituotannon soveltavuus rakentajien tarpeisiin – uusia innovaatioita	Hankeistus (Pro-Agria, metsäkeskus)			

	Tarpeita vastaavat tuotteet – kulutuksen ennakointi Raaka-aineen saatavuus ja ohjauksen optimointi Tuulivoimapuistojen perustaminen Itä-Suomeen metsäintegraattien yhteyteen BIO-CCU tuotannon (Metaani, metanoli, ammoniakki) liikkeelle saamiseksi	Metsä- ja maatalousresurssit Luke Vetyklusteri ja metsäyhtiöt	2023–2025	Tilatut tutkimukset	
Laaditaan ja toteutetaan biotalouden vihreän siirtymän TKI-ohjelma, jolla vahvistetaan tietopohjaa biotalouden osaamisen, uusien tuotteiden, resurssitehokkuuden, liiketoiminnan ja palveluiden kehittämiseksi	Perustetaan TKI ohjelmat Pakastekuivauksen ja kasvualusta tuotannon ympärille Puhokseen Itäisen Suomen oma BIO-CCU kehitysohjelma LUT vetoisena, johon alueen isoimmat CO2:en tuottajat voivat liittyä mukaan	UEF, Lut, Karelia			
Edistetään uusien, innovatiivisten biotuotteiden pilotointi- ja demonstraatiolaitosten sekä laatuun ensimmäisten teollisen mittakaavan laitosten sijoittumista Suomeen	Uuden sukupolven pakastekuivausteknologiaan perustuvan laitoksen perustaminen Puhokseen Turvetta korvaavien ruokokasvipohjaisten tuotteiden ensimmäisen teollisen mittakaavan pilotointilaitoksen sijoittuminen Pohjois-Karjalaan	Frost dry Oy Yritykset, tutkimusorganisaatiot (LUKE), kehittämisorganisaatiot, kunnat	2023-2024 2022–2023 2023–2027	AKKE JTF	
Tunnistetaan biotalouden keinot hillitä ilmastonmuutosta ja edistää sen vaikutuksiin sopeutumista sekä pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen.	Kosteikko- ja peltoviljely ohjelmat järviruokolle ja ruokohelvelle kasvualustatuotantoon Viljele viisaasti kasvituotanto ohjelma maatalouteen	Yritykset, tutkimusorganisaatiot (LUKE), kehittämisorganisaatiot, kunnat	2022-24 2022–2023 2023–2027	AKKE JTF	

	Hiilen sitominen ja varastointi maaperään (uuden tutkimustiedon hyödyntäminen) Hiili- ja monimuotoisuus kaupan aloittaminen metsissä ja pelloilla	Pro-Agria, Metsäkeskus Luke, Syke, Metsäkeskus, MHY, ProAgria	2024-2026 2024-2026	Erillisrahoitus	
Alueita kannustetaan laatimaan biotalouden toimeenpanosuunnitelmat omien vahvuuksien pohjalta: Tuetaan alueellisten biotalouden klustereiden ja teknologia-alustojen kehittymistä sekä niiden välistä yhteistyötä	Järvi Suomi brändin kehittäminen ruokavientiin ja ruokamatkailuun, matkailun rinnalle Pakastekuivaus ruokaviennin veturiksi (marjat, juurekset ja luonnontuotteet) Kiertotalous ja hiilensidonta klusteri kasvualustatuotannon ympärille Bioterminaaliverkoston (puuraaka-aineet, luonnontuotteet, viljellyt marja- ja kasviraaka-aineet) maakunnallinen kehittäminen Ilmastoviisaan rakentamisen klusterin (sis. puurakentaminen) toiminnan käynnistäminen ja palvelutarjonnan kehittäminen	Pro-agria, Business JNS, MTK Frost dry Oy, Pro agria, Business Jns, Metsäkeskus Luke, Mato ja multa Oy, Business Jns Alueelliset kehitysyhtiöt, Metsäkeskus Maakuntaliitto, kunnat, kehittämisorganisaatiot, yritykset Karelia-amk	2023-2026 2023-2026 2023-2027 2023-2027 2022-2025	JTF	

7.2 Strateginen painopiste: [Vahva osaamis- ja teknologiaperusta](#)

Biotalousstrategian toimenpiteet	Alueen toimenpide tai maakuntarajat ylittävä yhteistyö	Linkittyvä strategia, vastuullinen organisaatio, työryhmä tai henkilö	Aikataulu	Resurssit, ministeriöiden keinot tukea tavoitteen toteutusta	Seuranta
Strateginen painopiste yleisesti: tutkimus, teknologian kehittäminen, koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen	Järvi-Suomen alueelle yhteinen biotalouden tutkimus- ja kehittämisohjelma (lisää harteita ja resursseja pitkäjänteiseen tuotekehitykseen ja kaupallistamiseen) Eri koulutussektoreiden yhteistyön ja monialaisuuden lisääminen Toimialakohtaista teknologioiden- ja osaamisen siirtoa edistävät toimenpiteet ja hankkeet Tutkimus- ja koulutus organisaatioiden sekä yritysten yhteistyössä toteuttamat demonstraatiot Metsäbiotalouden kehittäminen älykkään erikoistumisen keinoin	UEF, Karelia AMK, Riveria, Pro-Agria, Metsäkeskus, MTK Riveria, Karelia-amk, UEF GreenHub konsortio ÄES, POKAT2025, TKI-organisaatiot	2023-2024		
Kannustetaan biotalouteen liittyvän tieteellisen ja soveltavan tutkimuksen lisäämiseen ja sen vaikuttavuuteen	Vihreän siirtymän osaamiskeskuksen toiminnan käynnistäminen TKI klustereiden luominen PAKU toiminnan ja kasvualusta tuotannon ympärille	Pro-Agria, Metsäkeskus, UEF ,Karelia, EFI, MTK	2023-25 2023–2025		

	Vesien puhdistukseen ja ravinteiden talteenottoon osaamisklusteri Joensuun ja Kuopion toimijoiden kesken Koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden muodostaman kokonaisuuden osaamisen täysimääräinen hyödyntäminen, tiedonsiirto käytäntöön ja käytännöstä tutkimukseen Vaikuttaminen (metsä)biotalouteen liittyviin ohjelmiin ja päätöksentekoon kansallisesti ja kansainvälisesti	Karelia-amk:n tekniikan alat ÄES, GreenHub konsortio, POKAT2025 Maakuntaliitto, EFI	2022–2025 2022–2025		
Kannustetaan toimijoita mukaan kansainvälisiin verkostoihin ja hyödyntämään EU:n tutkimus- ja innovaatorahoitusta	Osaamisklustereiden hakeutuminen mukaan EU tason kehittämishankkeisiin (rahoitus ja markkinointi)	UEF, Luke, EFI	2023	EU, Horizon Europe	
Vahvistetaan ja kannustetaan tutkimuksen ja elinkeinoelämän yhteistyötä	Toimialakohtaiset innoryhmät edistämään tutkimuksen kaupallistamista (tutkimus, kehittäjät, yrittäjät ja rahoittajat)	Business Jns, Pro-Agria, Metsäkeskus, Karelia, MTK	2023-2025		

7.3 Strateginen painopiste: [Kilpailukykyinen toimintaympäristö](#)

Biotalousstrategian toimenpiteet	Alueen toimenpide tai maakuntarajat ylittävä yhteistyö	Linkittyvä strategia, vastuullinen organisaatio, työryhmä tai henkilö	Aikataulu	Resurssit, ministeriöiden keinot tukea tavoitteen toteutusta	Seuranta
Strateginen painopiste yleisesti	Metsävarojen käytön kestävyys ja sen osoittaminen, hyväksyttävyyys Luonto-/biodiversiteettikadon hillintä Materiaalien terveys- ja turvallisuustutkimus Teknisten ominaisuuksien parantaminen => laajempi korvaavuus Win-Win-Win ketjujen rakentaminen talouden, asumisen ja ympäristön välille Ylimaakunnalliset kehittämishankkeet Järvi-Suomen alueella Työpaikkojen ja yrittämisen mahdollisuuksien lisääminen biotalouteen Vähähiilisen energiantuotannon ja energiatehokkuuden edistäminen	Luke, Metsäkeskus, SYKE Luke, Metsäkeskus, SYKE	2023–2025 2023–2025		
Selvitetään ekosysteemipalveluiden kaupalliseen käyttöön liittyvän toimialan ja yrittäjyyden piirteet sekä mahdolliset insentiivit	Hiili- ja monimuotoisuuskaupan kehittäminen Luonto- ja ruokamatkailun kehittäminen ja brändääminen Järvi-Suomi brändin alle	UEF, Luke, Syke, Metsäkeskus, MHY/MTK Pro-Agria, Yrittäjät, EGR (Sari Kaasinen)	2023–2025		
Jatketaan biotuotantolaitosten luvitusprosessien	Itäisen Suomen ohjelman päätavoitteeksi pitää nostaa investointimahdollisuuksien luominen alueelle				

sujuvoittamista viranomaisyhteistyötä vahvistamalla investointien houkuttelemiseksi					
Edistetään julkisten rahoitusinstrumenttien käyttöä biotalouden arvoketjujen kehittämisen eri vaiheisiin	Järvi-Suomen ilmasto- ja ympäristö ohjelman hyödyntäminen ruokaketjun ja matkailun arvoketjujen kehittämistyössä	Pro-Agria, Yrittäjät, EGR, MTK, Elyt	2023-2027		
Lisätään kestäväen rahoituksen ja uusien tulosperusteisten rahoitusmallien vaikuttavuutta					
Kannustetaan rajat ylittävään yhteistyöhön (kansainvälinen yhteistyö)	Tutkimus- ja kehitysorganisaatiot (yliopistot, AMK, oppilaitokset, neuvontaorganisaatiot) miettimään yhdessä kv-tason hankkeita, joilla on lisäarvoa alueen kehittämiseen Järvi-Suomessa	UEF, Karelia,EFI, Pro-agria, Metsäkeskus, MTK	2023-2026		

7.4 Strateginen painopiste: [Bioressien ja muiden ekosysteemipalveluiden käytettävyys ja kestävyys](#)

Biotalousstrategian toimenpiteet	Alueen toimenpide tai maakuntarajat ylittävä yhteistyö	Linkittyvä strategia, vastuullinen organisaatio, työryhmä tai henkilö	Aikataulu	Resurssit, ministeriöiden keinot tukea tavoitteen toteutusta	Seuranta
Strateginen painopiste yleisesti	Maakunnan ilmasto- ja luonnon monimuotoisuuden kehittäminen ja pysäyttäminen Metsävarojen käytön kestävyys ja sen osoittaminen, hyväksyttävyyden Luonto-/biodiversiteettikadon hillintä JÄSMY:n hyödyntäminen kestävä biotuotannon ja ekosysteemipalveluiden kriteerien laadinnassa alueelle (Järvi Suomi brändi)	POKAT2025, IE2030 Luke, Metsäkeskus, SYKE Luke, Metsäkeskus, SYKE			
Lisätään tietoa biomassojen ja sivuvirtojen kysynnästä, saatavuudesta ja kilpailutilanteesta tilastointia parantamalla ja huolehtimalla siitä, että tieto on toimijoiden saatavilla. Kehitetään digitaalisia alustoja ja niitä lisätään yhteistyössä eri toimijoiden kesken	Biotermiini toiminnan kehittäminen koko Järvi-Suomessa, jolla tehostetaan kaikkien biomassojen logistiikkaa ja parannetaan laatuketjua erityisesti elintarvikkeiden osalta	Luke, UEF, BJoe, Karelia, Metsäkeskus, Pro-Agria			
Kasvatetaan ekosysteemipalveluihin perustuvien elinkeinon arvonlisää parantamalla ekosysteemipalvelujen	Laatuohjelmien luominen biotuotteille korjuuseen ja logistiikkaan brändityön tueksi Tehdään kiertotaloudesta kestävä kasvun mahdollistaja	UEF, Karelia, Yritykset Pro-agria, Metsäkeskus			

tarjontaa ja vahvistamalla luonnontuotealaa					

7.5 Alueen oma painopiste:

Tavoitteemme	Alueen toimenpide tai maakuntarajat ylittävä yhteistyö	Linkittyvä strategia, vastuullinen organisaatio, työryhmä tai henkilö	Aikataulu	Resurssit, ministeriöiden keinot tukea tavoitteen toteutusta	Seuranta
Luonnontuoteklusterin kehittäminen ja toiminnan tukeminen. Luonnontuoteklusterin hankinta- ja toimitusketjujen kehittäminen.	Hankkeet ja pilotoinnit	alueelliset ja maakunnalliset kehittämis- ja tutkimusorganisaatiot alueelliset ja maakunnalliset kehittämis- ja tutkimusorganisaatiot	2023–2033 2023–2033	EAKR ja EMOTR EAKR ja EMOTR	
Rakennuspuujätteen kierrätys teollisuuden tarpeisiin, saatavuus ja käyttö, uudet liiketoimintamahdollisuudet. Puujätteen ja valmistavan teollisuuden hankinta- ja toimitusketjujen kehittäminen. Uusiutuvan energiatuotannon	Pilotoinnit/yrityshankkeet Selvitykset ja verkostoituminen Teollisuusalueiden, turvealueiden, yms. uusiutuvan energian (aurinko- ja tuulivoima) pilotoinnit	Yritykset, kehittämis- ja tutkimusorganisaatiot Yritykset, tutkimus- ja kehittämisorganisaatiot	2023–2027 2023–2027	EAKR ja JTF EAKR ja EMOTR	

rakentamiseen liittyvien alueiden kehittäminen. Vety-/metanolitalouden teolliset hankkeet	Pilotoinnit ja teollisuusmittakaavan yrityshankkeet	Kunnat, tutkimus- (VTT) ja kehittämisorganisaatiot ja yritykset Yritykset, yliopistot, tutkimuslaitokset, kehittämisorganisaatiot, kunnat	2023–2035 2023–2035	JTF, TEM JTF, TEM	
Uusiutuvan energian hyödyntäminen energiantuotannossa fossiilisten polttoaineiden korvaajana (mm. biohiili, biodiesel, biokaasu, tuuli, aurinko) ja uusien yritysinvestointien saaminen alueelle	Alueen jalostuslaitosinvestointien edistäminen Vihreän teollisuuden alueen kehittäminen ja alueen markkinointi Uuden liiketoiminnan hakeminen Vihreän teollisuuden alueelle Olemassa olevien rahoitusinstrumenttien hyödyntäminen ja sijoittajien saaminen alueelle				
Energiantuotantoon käytettävien raaka-aineiden saatavuuden turvaaminen	Tuotannon kannattavuuden turvaaminen kaikilla ketjun tasoilla sopimusperustainen raaka-aineiden hankinta Yritysyhteistyö, tiedonjakaminen ja -välittäminen				
Uusiutuvan energian käytön lisääminen ja energiatehokkuuden parantaminen	Liikennebiokaasu ja mahdollisten muiden energiamuotojen käyttäminen teollisuudessa, liikenteessä ja asumisessa jakamalla tietoa rahoituksesta ja avustamalla rahoitusten hakemisessa				

	Energiatehokkuusratkaisujen edistäminen, energiaselvitykset				
Turvata raaka-aineiden ja lopputuotteiden kestävän kehityksen mukainen kuljetus	Logistiikan kehittäminen hyödyntäen kestävän kehityksen mukaisia kuljetustapoja Tiedon hakeminen ja välittäminen kohderyhmille Logistiikkaselvitysten tekeminen vertailupohjaksi logistiikkaratkaisuille Puuterminaalit logistiikan tueksi Joensuu-Kontiomäki - radan kunnostamistoimenpiteet mm. biomassojen kuljetusten tehostamiseksi				
Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen prosessiteollisuuteen	Biotalous/energiantuotannon prosessiosaamisen koulutus Pielisen Karjalassa yhteistyössä koulutusorganisaatioiden kanssa Terminaalikoulutuksen aloittaminen alueella				
Luonnon palvelut tuottavat alueellista elinvoimaa hyvinvoinnin, terveyden, kulttuurin ja matkailun saralla.	Hankkeet, palvelukokonaisuudet, tuotteistaminen, investoinnit	Maakuntaliitto, kunnat, yritykset, kolmas sektori	2023–2035	EAKR, ESR, OKM	